

Wstęp

Wojna Rosji przeciwko Ukrainie, zapoczątkowana pełnoskalową inwazją w 2022 r., stanowi punkt zwrotny we współczesnych stosunkach międzynarodowych oraz w systemie bezpieczeństwa europejskiego. Jeszcze do niedawna wydawało się, że klasyczne konflikty zbrojne, oparte na konwencjonalnych działaniach militarnych, należą do przeszłości XX w., a główne zagrożenia dla stabilności państw przyjmują formę cyberataków, presji ekonomicznej czy operacji hybrydowych. Agresja Rosji unaoczniała jednak, że tradycyjne metody prowadzenia wojny – z użyciem czołgów, artylerii i okupacji terytoriów – wciąż są skutecznym narzędziem realizacji celów politycznych. Jednocześnie konflikt ten ukazuje, że nowoczesna wojna to zjawisko wielowymiarowe: oprócz bezpośrednich działań zbrojnych kluczową rolę odgrywają operacje informacyjne, dezinformacja, próby destabilizacji instytucji demokratycznych oraz osłabiania spójności społecznej i państwowej. W konsekwencji wojna ta przekształca nie tylko geograficzne granice, ale również nasze rozumienie wojny i bezpieczeństwa we współczesnym świecie. Europa znalazła się w nowej rzeczywistości, w której musi jednocześnie reagować na zagrożenia militarne, budować odporność na wojny hybrydowe i redefiniować zasady ładu międzynarodowego.

Prezentowany numer czasopisma „Studia i Analizy Nauk o Polityce” rozpoczyna artykuł autorstwa dr. Oleksii Polegkyiego, dyrektora naukowego Centre for Public Diplomacy w Ukrainie, zatytułowany *The Meaning and Consequences of the Russian-Ukrainian War for European Security*. Autor wskazuje, że wybuch wojny w 2022 r. doprowadził do bezprecedensowego pogorszenia sytuacji bezpieczeństwa w Europie, prowadząc do eskalacji napięć geopolitycznych i intensyfikacji procesów militaryzacyjnych. Jednocześnie konflikt stał się impulsem do zacieśnienia współpracy

w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) i Unii Europejskiej (UE). Sojusz wzmocnił swoją obecność na wschodniej flance, a UE podjęła kroki w kierunku bardziej spójnej polityki obronnej. Wojna w Ukrainie uwidacznia zatem dwoistość obecnej sytuacji: z jednej strony stajemy wobec realnych zagrożeń, z drugiej obserwujemy intensyfikację wysiłków na rzecz długofalowego wzmocnienia europejskich struktur bezpieczeństwa. W kontekście niestabilności Rosji i potencjalnych skutków jej systemowego załamania oraz ryzyka utraty niepodległości przez Ukrainę kluczowe stają się pytania o przyszłość europejskiego ładu bezpieczeństwa i polityki rozszerzenia. Czy Europa jest gotowa na konfrontację z brutalną logiką siły, która powraca w relacjach międzynarodowych?

W kolejnym artykule *How Disinformation Can Influence a Nation: The Case of Romania* Stefano Lovi z University of International Studies of Rome UNINT analizuje zagrożenia płynące z dezinformacji w erze cyfrowej. Autor koncentruje się na przypadku Călina Georgescu – nacjonalistycznego i eurosceptycznego polityka, którego popularność wzrosła dzięki kampaniom prowadzonym w mediach społecznościowych. Studium ukazuje, w jaki sposób skoordynowane działania dezinformacyjne, najprawdopodobniej wspierane przez Rosję, doprowadziły do podważenia legitymacji wyborów prezydenckich w Rumunii. Stefano Lovi podkreśla pilną potrzebę wdrożenia kompleksowych mechanizmów walki z dezinformacją – od regulacji platform cyfrowych, przez rozwój narzędzi *fact-checking*, po edukację medialną – jako kluczowych elementów ochrony demokracji.

Zofia Bizan z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w artykule *Między korupcją a soft power – analiza zjawiska dyplomacji kawiorowej Azerbejdżanu* podejmuje temat wpływu Azerbejdżanu na europejskich decydentów poprzez mechanizmy uznawane za kontrowersyjne, balansujące na granicy legalności i korupcji. Tekst, oparty na analizie danych empirycznych oraz materiałów źródłowych, ukazuje, w jaki sposób tzw. dyplomacja kawiorowa podważa przejrzystość relacji międzynarodowych i osłabia zaufanie do instytucji demokratycznych. Artykuł stanowi ostrzeżenie przed instrumentalizacją *soft power* w sposób niezgodny z zasadami etyki i uczciwości politycznej.

W refleksyjnym eseju *O kierunek polityki krytycznej* autorstwa emerytowanego prof. Stanisława Wójcika z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (KUL) podejmowana jest próba diagnozy kondycji współczesnej nauki o polityce. Autor krytykuje fragmentaryzację podejść badawczych, instrumentalne traktowanie władzy oraz dominację relatywizmu aksjologicznego. W odpowiedzi proponuje koncepcję systemowego

personalizmu – opartą na wartościach i godności osoby ludzkiej – jako fundament odpowiedzialnej i etycznej polityki. Tekst jest zarazem apelem o przywrócenie głębokiej refleksji nad istotą dobra wspólnego w debacie akademickiej i publicznej.

Marcin Wichmanowski z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w artykule *Paradygmat myśli politycznej polskiej chadecji w okresie dwudziestolecia międzywojennego* rekonstruuje podstawy ideowe ruchu chrześcijańsko-demokratycznego w II Rzeczypospolitej. Autor analizuje wpływy zachodnioeuropejskiej chadecji oraz nauki społecznej Kościoła, wskazując na główne postulaty, takie jak: prymat wartości duchowych, solidarność społeczna, poszanowanie wolności obywatelskich i sprzeciw wobec rewolucji. Artykuł wzbogaca naszą wiedzę o intelektualnych podstawach przedwojennej myśli politycznej i jej aktualności w kontekście współczesnych debat.

Integralną częścią czasopisma „Studia i Analizy Nauk o Polityce” są recenzje i sprawozdania. Tomasz Olejarz w recenzji książki Henry’ego Kissingera *Przywództwo. Sześć studiów nad strategią światową* analizuje rolę przywództwa w polityce międzynarodowej. Recenzent podkreśla walory analityczne i erudycyjny styl autora, wskazując, że dzieło H. Kissingera to nie tylko zbiór portretów wybitnych liderów XX w., lecz także refleksja nad istotą skutecznego kierowania państwem w dobie globalnych turbulencji.

Bieżący numer zamykają dwa sprawozdania. Pierwsze, przygotowane przez Krzysztofa Jurka z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, dotyczy Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Społeczne wymiary ryzyka – kulturowe aspekty bezpieczeństwa” (24–25 kwietnia 2025 r., Uniwersytet Warszawski). Konferencja o charakterze interdyscyplinarnym zgromadziła ekspertów z różnych dziedzin i krajów, którzy poruszali kwestie od bezpieczeństwa militarnego po kulturowe fundamenty percepcji ryzyka. Drugie sprawozdanie, autorstwa prof. Tomasza Stępniewskiego (KUL), relacjonuje seminarium „Czy Zachód zdał egzamin? Trzy lata wojny Rosji przeciwko Ukrainie” (28 lutego 2025 r., KUL), podczas którego analizowano reakcje państw zachodnich na rosyjską agresję oraz przyszłość architektury bezpieczeństwa w Europie. Oba wydarzenia wpisują się w dynamicznie rozwijającą się debatę o bezpieczeństwie europejskim w dobie wojny i geopolitycznych przemian.

Zapraszamy do lektury
Tomasz Stępniewski